

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

POSDRU/1/1.1/S/6

Program de formare “Tinerii împotriva violenței”

UNITATEA DE LECTURA Nr. 3

Formare online săptămâna a 4-a

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

POSDRU/1/1.1/S/6

CUPRINS

TEMA 8: Indicatori privind monitorizarea și evaluarea fenomenelor de violență școlară

1. Indicatori de evaluare în sistemul de educație: definire, utilitate, modalități de calcul și interpretare.
2. Sistemul de indicatori privind fenomenele de violență în spațiul școlar: definiții, propuneri, modalități de calcul și interpretare
3. Principalele categorii de resurse necesare pentru utilizarea sistemului de indicatori privind violența în școală

TEMA 9: Strategii de monitorizare a fenomenelor de violență școlară

1. Metode și instrumente specifice de colectare de date privind fenomenele de violență în spațiul școlar
2. Baza electronică de date pentru monitorizarea fenomenelor de violență în spațiul școlar.
3. Proceduri de raportare la nivelul unității școlare
4. Valorificarea datelor colectate: strategii și planuri operaționale de monitorizare a violenței la nivelul unității școlare și la nivel județean

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

POSDRU/1/1.1/S/6

TEMA 8. Indicatori privind monitorizarea și evaluarea fenomenelor de violență școlară

I. Indicatori de evaluare în sistemul de educație: definire, utilitate, modalități de calcul și interpretare.

1. Definiția indicatorilor din domeniul educației

Într-o definiție mai simplă, indicatorii din domeniul educației reprezintă un **instrument de evaluare** a stării de funcționare a sistemului de educație, fie în ansamblul său, fie pe anumite componente sau niveluri. Cu alte cuvinte, indicatorii educației oferă informații relevante pentru evaluarea sistemului de educație pe baza unor criterii precise. Astfel de criterii se referă la obiectivele politicilor educaționale ca, de exemplu, participarea, accesul, finanțarea, organizarea și repartizarea rețelei de învățământ, finalizarea studiilor, inserția pe piața muncii etc. Informațiile privind aceste aspecte se exprimă de obicei cantitativ, prin date observabile și măsurabile. Aceste date statistice nu sunt însă semnificative în sine, ci prin interpretarea lor sub formă de relații cauzale, prin rate, ponderi, corelații și tendințe.

Rezultă că indicatorii asigură **datele cantitative** necesare pentru descrierea operațională a unui sistem educativ sau a componentelor sale, cât și informațiile pentru evaluarea modului de funcționare a acestuia. De exemplu, un indicator precum procentajul din PIB alocat finanțării învățământului public este relevant atât prin informația cantitativă intrinsecă (ex. 6%), cât și pentru a se aprecia măsura în care învățământul constituie într-adevăr o prioritate a politicilor publice la momentul respectiv.

2. Structura sistemului național de indicatori pentru educație (SNIE)

Clasificare SNIE acoperă cele **patru mari domenii ale indicatorilor** cuprinse și în sistemele Eurostat, OECD și UNESCO, și anume:

- **contextul educației:** indicatorii privind cadrul economic general, piața muncii, inovația și cercetarea, coeziunea socială, situația demografică;
- **resursele educației:**
 - resursele financiare (cheltuielile publice pentru educație ca proporție din PIB; cheltuielile publice pentru educație, pe niveluri de educație, ca procent din PIB; cheltuielile publice curente, pe niveluri de educație; cheltuielile publice curente ca nivel mediu pe elev / student, ca procent din PIB per capita etc.);
 - resursele umane (numărul mediu de elevi / studenți la un profesor; numărul mediu de elevi pe clasă; proporția personalului didactic calificat, în funcție de nivelul de formare inițială; ponderea cadrelor didactice femei etc.);
 - resursele materiale (unitățile școlare din învățământul preuniversitar, pe niveluri de educație; numărul mediu de elevi pe un computer; proporția unităților de învățământ cu acces la Internet etc.);
- **accesul și participarea** (rata brută de cuprindere școlară; rata netă de cuprindere școlară; speranța de viață școlară; rata de tranziție către nivelurile superioare de educație etc.);

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

• rezultatele educației:

- rezultatele elevilor (indicatorii de nivel / de performanță; rezultatele la evaluările naționale, la testele de lectură și matematică etc.);
- rezultatele sistemului de educație (în termeni de ieșiri din sistem: rata absolvenților; în termeni de nivel de educație a populației: populația în vârstă de 25 ani și peste, pe niveluri de educație și formare; rata adulților alfabetizați în vârstă de 15 ani și peste etc.);
- rezultatele pe piața forței de muncă (rata de inserție a absolvenților diferitelor niveluri de educație și formare profesională pe piața muncii; rata de ocupare a populației de 15-64 ani, pe niveluri de educație și formare; rata de ocupare a tinerilor în vârstă de 15-24 ani, pe niveluri de educație și formare; rata șomajului etc.).

Din suta celor peste 160 de indicatori cuprinși în SNIE au fost selectați 32 de **indicatori de bază** cu ajutorul cărora se evaluează anual starea sistemului de educație. În sfera indicatorilor de bază se regăsesc toate categoriile de indicatori menționate, mai puțin cei de context.

3. Exemple de indicatori de bază ai sistemului de educație

• Definirea indicatorilor

O condiție importantă în construirea indicatorilor o reprezintă claritatea definiției. Definiția standard care însoțește enunțul indicatorului asigură un referențial comun și permite comparabilitatea și acuratețea exprimării.

Pentru exemplificare, redăm câteva tipuri de indicatori, împreună cu definițiile standard care îi însoțesc:

- **cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB** = cheltuielile publice totale pentru educație (curente și capitale) exprimate procentual din produsul intern brut, într-un anumit an financiar;
- **rata brută de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial** = numărul total al elevilor cuprinși în învățământul obligatoriu (diferențiat, pentru ISCED 1 și 2), indiferent de vârstă, ca raport procentual față de totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar / gimnazial;
- **rata netă de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial** = numărul elevilor de vârstă corespunzătoare cuprinși în învățământul primar și gimnazial (diferențiat, pe ciclul primar / gimnazial), ca raport procentual față de totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar / gimnazial.

• Scopul utilizării indicatorilor

Este vorba de a stabili cu exactitate ce anume măsoară fiecare indicator, care este fenomenul, dimensiunea, componenta sistemului de educație la care se referă. De fapt, în procesul de construire a unui set de indicatori, se pornește de la obiectivele politicilor educaționale care trebuie evaluate, fiecare în parte sau global. Astfel de obiective pot viza: creșterea gradului de participare la educația preșcolară, creșterea gradului de cuprindere în învățământul obligatoriu, sporirea cheltuielilor pentru educație, creșterea calității în învățământul superior etc.

Pentru a exemplifica aceste relații între scopul indicatorilor (respectiv, obiectivele politicilor educaționale la care se referă) și indicatorii corespunzători, vom da câteva exemple:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

- **Rata brută de cuprindere a copiilor în educația pre-primară** măsoară nivelul general de participare la educația preșcolară și gradul de pregătire (în termeni de echitate) pentru învățământul primar.
- **Rata brută de cuprindere în învățământul obligatoriu** se utilizează pentru a evidenția nivelul general de participare la educația de nivel obligatoriu într-un anumit an școlar. Indicatorul reflectă capacitatea sistemului de educație de a permite accesul elevilor din grupa respectivă de vârstă. Este folosit ca substitut al indicatorului *rata netă de cuprindere școlară* atunci când lipsesc datele privind cuprinderea elevilor în învățământul obligatoriu, pe vârste. Poate fi folosit și ca indicator complementar pentru *rata netă de cuprindere*, deoarece servește la estimarea gradului de cuprindere în învățământul obligatoriu sub și peste vârsta oficială corespunzătoare acestui nivel de educație.
- **Rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu** se utilizează pentru a măsura gradul de participare la educația de nivel obligatoriu a copiilor de vârstă oficială corespunzătoare învățământului obligatoriu.

- **Metoda și formula de calcul**

Iată câteva exemple:

- pentru calcularea ratei brute de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, metoda de calcul constă în împărțirea numărului total al elevilor cuprinși în aceste niveluri de învățământ (total și diferențiat - primar / gimnazial), indiferent de vârstă, la totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial (respectiv primar / gimnazial); rezultatul se înmulțește cu 100;
- pentru calculul ratei nete de cuprindere în învățământul primar și gimnazial, metoda de calcul constă în împărțirea numărului elevilor de vârstă oficială corespunzătoare cuprinși în învățământul primar și gimnazial (și diferențiat - primar / gimnazial) la totalul populației din grupa oficială de vârstă pentru învățământul primar / gimnazial /total, rezultatul înmulțindu-se cu 100.

În cazul celor doi indicatori, formulele de calcul sunt următoarele:

Rata brută de cuprindere școlară

$$RBC^t = (E^t / P_v^t) * 100,$$

în care:

RBC^t = rata brută de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial în anul școlar t

E^t = numărul total al elevilor cuprinși în învățământul primar și gimnazial în anul școlar t

P_v^t = populația din grupa de vârstă v , grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial în anul școlar t .

Rata netă de cuprindere școlară

$$RNC^t = (E_v^t / P_v^t) * 100,$$

în care:

RNC^t = rata netă de cuprindere școlară în învățământul primar și gimnazial în anul școlar t

E_v^t = numărul elevilor din grupa oficială de vârstă v , vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial în anul școlar t

P_v^t = populația din grupa de vârstă v , grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial în anul școlar t

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Explicitarea metodei de calcul și precizarea formulei sunt demersuri indispensabile, în condițiile în care unii indicatori pot fi calculați în moduri diferite. În felul acesta, se evită ambiguitățile și se folosește o formulă standard, care să fie adoptată de toți utilizatorii SNIE.

• *Datele necesare pentru calculul indicatorilor*

Pentru calculul indicatorilor, este necesar să se dispună de anumite **date primare**. De exemplu:

- pentru calculul ratei brute de școlarizare în învățământul primar și gimnazial, datele necesare sunt numărul total al elevilor cuprinși în cele două niveluri de învățământ (total și diferențiat - primar / gimnazial) și totalul populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial (total și pe niveluri);
- pentru calculul ratei nete de școlarizare în învățământul primar și gimnazial datele necesare sunt numărul elevilor de vârstă oficială corespunzătoare cuprinși în învățământ primar și gimnazial (total și diferențiat - primar / gimnazial) și populația din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului primar și gimnazial (total și pe niveluri);
- pentru calculul cheltuielilor publice pentru educație ca procentaj din PIB, trebuie să cunoaștem cheltuielile publice totale pentru educație și produsul intern brut pentru un anumit an financiar;
- pentru calculul cheltuielilor publice curente, nivel mediu pe elev, ca procentaj din PIB per capita, datele de care avem nevoie sunt cheltuielile publice curente pe niveluri de educație, numărul de elevi înscriși în fiecare nivel de educație în anul școlar de referință, produsul intern brut pentru un an financiar și populația totală.

• *Sursele de date*

Instituțiile cel mai frecvent indicate ca surse reale sau potențiale de date pentru calcularea /preluarea indicatorilor din domeniul educației sunt Institutul Național de Statistică și Ministerul Educației și Cercetării; la acestea se adaugă, în cazul unor indicatori, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul de Finanțe, Agenția de Ocupare a Forței de Muncă.

Majoritatea datelor, cum sunt cele referitoare la populația școlară, personalul didactic, infrastructura învățământului etc. sunt obținute prin anchete exhaustive. Alte informații se obțin pe baza unor anchete realizate pe eșantion reprezentativ, cum sunt cele rezultate din *Ancheta forței de muncă în gospodăria (AMIGO)*, *Caracteristici ale educației permanente* (modul complementar la AMIGO), *Formarea profesională continuă*, anchete realizate de INS, trimestrial (primele două) sau la intervale mai mari de timp (4 ani).

Pentru calculul indicatorilor referitori la diferite aspecte ale sistemului de educație, precizia estimărilor obținute prin anchete pe eșantion reprezentativ se încadrează în limite acceptabile. Această modalitate de colectare a datelor este mai rapidă și mai puțin costisitoare.

Credibilitatea și acuratețea indicatorilor depind direct de sistemul de date, îndeosebi în ce privește:

- existența unor baze de date privind populația școlară, personalul didactic, infrastructura, resursele financiare etc.;
- subdivizarea datelor pentru toate categoriile care interesează: populația școlară, personalul didactic, infrastructura, resursele financiare etc.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

• Nivelul de agregare

Organizarea datelor trebuie să corespundă nivelului la care se calculează fiecare indicator: național, regional, județean, local. De exemplu, deținerea de date în plan regional și pe medii de rezidență este importantă în vederea identificării disparităților regionale în materie de educație.

Unii indicatori pot fi calculați numai la nivel național ca, de pildă: cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB; proporția cheltuielilor publice curente pe niveluri de educație.

Alți indicatori se calculează la nivel regional, județean, pe medii de rezidență și niveluri de educație: rata brută de școlarizare; rata netă de școlarizare; rata repetenției etc.

O parte dintre indicatori se calculează și pe sexe, ceea ce presupune existența datelor demografice și a informațiilor privind populația școlară, dezagregate în funcție de acest criteriu. Indicatorii astfel calculați permit analiza disparităților de gen din perspectiva participării la educație.

• Interpretarea indicatorilor

În acest sens, prezentăm câteva exemple de indicatori împreună cu modul corespunzător de interpretare.

- O **rată brută de cuprindere** (RBC) înaltă indică, în general, un grad ridicat de participare la educația de nivel obligatoriu. O valoare de 100% a RBC școlară arată că sistemul de educație are, în principiu, capacitatea de a școlariza toată populația din grupa de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv de educație, dar nu indică proporția din această populație cuprinsă în mod real în sistem. Atingerea unei RBC de 100% este o condiție necesară, dar nu suficientă pentru cuprinderea tuturor copiilor din grupa de vârstă oficială corespunzătoare învățământului obligatoriu. Dacă RBC școlară depășește 90%, numărul de locuri disponibile este apropiat de numărul cerut pentru a permite accesul universal la educație al populației din grupa oficială de vârstă corespunzătoare nivelului respectiv de educație. Totuși, această interpretare este semnificativă numai dacă, în perspectivă, numărul elevilor de vârstă mai mică sau mai mare față de vârsta oficială de înrolare va descrește, locurile rămase disponibile în acest fel urmând să fie ocupate de elevii de vârstă oficială corespunzătoare învățământului obligatoriu.
- O **rată netă de cuprindere** (RNC) înaltă indică un grad ridicat de participare la educația de nivel obligatoriu a populației de vârstă corespunzătoare nivelului respectiv de educație. Valoarea teoretică maximă a RNC este de 100%. O tendință ascendentă reflectă creșterea participării la acest nivel de educație. Atunci când RNC este comparată cu RBC, diferența constatată evidențiază incidența înrolărilor la vârste sub și peste vârsta oficială. Dacă RNC este mai mică de 100% diferența de până la 100% relevă proporția copiilor de vârstă școlară corespunzătoare care nu sunt cuprinși în nivelul respectiv de educație. O parte dintre acești copii pot fi cuprinși, însă, în alte niveluri de educație; de ex., copii în vârstă de 9 ani nu se regăsesc în învățământul primar pentru că sunt deja cuprinși în învățământul gimnazial. Un indicator complementar mai precis este rata de cuprindere specifică vârstei care reflectă participarea la educație a populației de o anumită vârstă.
- **Cheltuielile publice pentru educație, ca procent din PIB** reflectă gradul de prioritate acordat de Guvern finanțării sistemului de educație și formare profesională. Acest indicator poate fi calculat pe niveluri de educație.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

- **Standardele de calitate și limitele indicatorilor**

Luarea în considerare, la nivelul datelor primare, a unor informații trunchiate sau incomplete conduce inevitabil la distorsionarea valorilor indicatorilor. Redăm mai jos câteva exemple de indicatori, împreună cu datele lor pertinente:

- **Rata brută / netă de cuprindere în învățământul obligatoriu** trebuie să ia în considerare elevii din toate tipurile de școli, atât cele publice cât și cele private sau alte instituții care oferă programe oficiale de educație.
- **Cheltuielile publice pentru educație, ca % din PIB** trebuie să includă toate cheltuielile realizate prin bugetele ministerelor și structurilor naționale și locale de administrație având ca obiect activități de educație și formare profesională. Cheltuielile totale pentru educație se referă la toate cheltuielile de la bugetul statului, la cele provenite din bugetele autorităților publice locale și din alte bugete locale.

Sistemul SNIE, ca de altfel toți indicatorii, inclusiv cei utilizați de organizațiile internaționale, prezintă anumite limite, unele dintre acestea fiind asumate încă din faza de construcție. Un exemplu, în acest sens, îl reprezintă **rata netă de cuprindere**, indicator care nu este adecvat pentru nivelul terțiar de educație. În cazul acestui nivel, este dificil să se stabilească o vârstă oficială de cuprindere dată fiind durata foarte variată a programelor de pregătire. Alte limite se pot datora lipsei sau inconsistenței datelor primare, variației fenomenelor pe care le măsoară sau cazurilor de abatere de la o anumită normă; de exemplu, vârsta oficială de debut a școlarității, la care ne-am referit mai sus:

- **Rata brută de cuprindere în învățământul obligatoriu.** RBC în învățământul obligatoriu poate fi mai mare de 100% deoarece include și elevii de vârstă mai mică sau mai mare decât vârsta oficială corespunzătoare, în ultimul caz și datorită repetării clasei. În consecință, o interpretare riguroasă a RBC presupune informații suplimentare privind amplexarea repetenției, proporția elevilor care au intrat mai târziu la școală etc.

Precizările privind limitele și aria de referință a indicatorilor sunt indispensabile pentru utilizarea corectă a SNIE, ca de altfel a oricărui alt sistem. Indicatorii nu sunt universali și infailibili, la fel și ansamblul datelor empirice pe care se bazează. Precizarea limitelor nu este un semn de incompetență, ci doar expresia unei prudențe necesare oricărei analize referitoare la un sistem atât de complex cum este sistemul educativ.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

II. Sistemul de indicatori privind fenomenele de violență în spațiul școlar: definiții, propuneri, modalități de calcul și interpretare

Orientându-ne după considerațiile de mai sus, un sistem de indicatori privind fenomenele de violență în spațiul școlar reprezintă un set de instrumente cu ajutorul cărora putem descrie și/sau evalua sistemul de învățământ din perspectiva situațiilor de violență cu care acesta se confruntă. Cu alte cuvinte, acesta reprezintă un mijloc de a utiliza o serie de date cantitative, observabile și verificabile cu privire la violența în spațiul școlar, articulând un criteriu precis de evaluare a sistemului de educație (similar celor privind participarea, accesul, finanțarea învățământului etc.).

Din perspectiva domeniilor principale ale indicatorilor, sistemul care se referă la fenomenele de violență în spațiul școlar face parte din cei privind **resursele educației**, respectiv resursele umane, alături de alți indicatori privind resursele umane, precum și resursele financiare sau materiale.

Ca și în cazul indicatorilor cuprinși în SNIE, și în cazul celor propuși să facă parte din sistemul indicatorilor privind fenomenele de violență din spațiul școlar reprezintă o **selectie** realizată de experții din cadrul programului *Tineri împotriva violenței*. Acest lucru a fost determinat, pe de o parte, de faptul că există o foarte mare varietate de abordări și de înțelegeri ale fenomenelor de violență care se regăsesc și într-o foarte mare varietate de indicatori privind violența școlară. De asemenea, acest lucru indică nevoia de a dezvolta un **sistem de indicatori de bază** fiabil și ușor de aplicat, care să favorizeze utilizarea unui volum de resurse (umane, materiale, financiare, de timp etc.) limitat, în concordanță cu disponibilitatea acestor resurse, în prezent, în școlile din sistemul românesc de învățământ.

Ca orice sistem de indicatori de bază, și acesta este unul care necesită **reînnoiri periodice**, activitățile de formare realizate în cadrul proiectului fiind o foarte bună oportunitate în acest sens. Este foarte posibil ca o parte dintre indicatori să fie considerați de către factorii de decizie de la nivel local sau județean mai puțin importanți în comparație cu alții, mai greu de utilizat sau pentru care datele primare nu pot fi obținute cu ușurință. Este important de reținut că lista propusă reprezintă un prim pas în cristalizarea unui sistem de indicatori de bază în domeniul fenomenelor de violență care să poată să ofere o măsură a unei realități prin definiție greu de măsurat, de surprins obiectiv.

De ce un astfel de sistem?

Toți actorii școlari (elevi, părinți, cadre didactice, manageri, personal specializat, decidenți etc.) au nevoie să cunoască într-un mod cât mai precis dimensiunea, natura și contextul fenomenelor de violență în acest spațiu. În primul rând, pentru a putea preveni, pentru a putea lua cât mai devreme posibil măsurile necesare prin care aceste fenomene să nu se mai repete, După cum exprima în mod metaforic E. Debarbieux (2008), a măsura cantitativ violența în spațiul școlar echivalează cu a da cuvântul celor care sunt victime ale acesteia. Prin urmare, aceasta ne permite nu numai să ne apropiem de un diagnostic adecvat, cât și să identificăm o serie de căi prioritare de intervenție.

Care sunt limitele unui astfel de sistem?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Înainte de a prezenta domeniile mari pe care un sistem de indicatori în domeniul violenței școlare îl propune, merită să spunem, încă de la început, care sunt limitele acestuia. Cea mai importantă este semnalată tot de E. Debarbieux (2008) și se referă la sub-estimarea acestor fenomene, oferind ca exemplu informații obținute cu ajutorul platformei SIGNA care colectează date primare pentru calcularea indicatorilor privind violența în sistemul francez de educație.

Astfel, se poate observa faptul că există o distanță foarte mare între procentul elevilor victime ale furturilor sub amenințare semnalat de acest sistem de monitorizare (0,028%) și cel relevat de o serie de anchete tematice naționale (estimat între 3,4 și 6,3%). O diferență și mai mare este oferită ca exemplu în cazul consumului de stupefiante, datele oficiale indicând un procent de 0,024%, iar anumite anchete estimând faptul că peste 50% dintre băieți și 17% dintre fete consumă în mod regulat anumite droguri.

Care sunt tipurile de acte de violență care fac obiectul sistemului de indicatori?

Există patru categorii principale urmărite, fiecare fiind detaliată în tabelul de mai jos:

Categorie	Tip	COD
A. Atac la persoană	Violențe fizice fără arme	A01
	Violențe fizice cu arme (albe, de foc etc.)	A02
	Insulte	A03
	Amenințări	A04
	Hărțuiri	A05
	Intimidări	A06
	Șantaj	A07
	Violențe fizice cu caracter sexual	A08
	Viol	A09
B. Atentat la securitatea unității școlare	Introducerea unor persoane străine în incinta școlii	B01
	Tentativă de incendiu	B02
	Port armă	B03
	Alarmă falsă	B04
C. Atentat la bunuri	Furt sau tentativă de furt	C01
	Distrugerea bunurilor colegilor/profesorilor	C02
	Distrugerea bunurilor școlii	C03
	Incendii	C04
D. Alte fapte de violență sau atentate la securitate	Consum de stupefiante	D01
	Consum de alte substanțe interzise (alcool, țigări etc.)	D02
	Trafic cu stupefiante	D03
	Trafic cu alte substanțe interzise	D04
	Tentative de suicid	D05
	Suicid	D06

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Setul de indicatori de bază propuși

Principalii indicatori selectați pentru înregistrarea situației fenomenelor de violență școlară (în prezent și în evoluție) sunt următorii:

Nr. Ind.	Indicatori	Exemplu
1	<i>Număr (mediu)¹ de semnalări de fenomene de violență în semestrul/anul școlar x (total fenomene semnalate și pe categorii de fenomene de violență)</i>	<i>X acte de violență din care ... furturi, ... conflicte fizice elevi-elevi etc.</i>
2	<i>Ponderea fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană.</i>	
3	<i>Ponderea fenomenelor de violență încadrate la categoria atentat la securitatea unității școlare.</i>	
4	<i>Ponderea fenomenelor de violență încadrate la categoria atentat la bunuri</i>	
5	<i>Ponderea fenomenelor de violență încadrate la categoria alte fapte de violență sau atentate la securitate în spațiul școlar.</i>	
6	<i>Număr (mediu) de incidente grave în semestrul/anul școlar x raportate către ISJ.</i>	<i>X acte grave de violență raportate la ISJ.</i>
7	<i>Număr (mediu) de incidente grave în semestrul/anul școlar x raportate către Poliție/Jandarmerie.</i>	<i>X acte grave de violență raportate la poliție/jandarmerie.</i>
8	<i>Numărul (mediu) de incidente grave /100 de elevi.</i>	
9	<i>Ponderea fenomenelor de violență semnalate care au antrenat prejudicii materiale.</i>	
10	<i>Ponderea fenomenelor de violență semnalate care au antrenat prejudicii financiare.</i>	
11	<i>Ponderea fenomenelor de violență semnalate care au condus la vătămări fizice ce au presupus spitalizare.</i>	

¹ Numărul mediu se utilizează numai în cazul indicatorilor de la nivel județean/național

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

12	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca victimă elevii.</i>	
13	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară.</i>	
14	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca autor elevii.</i>	
15	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca autor personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară.</i>	
16	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte.</i>	
17	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca victimă un părinte.</i>	
18	<i>Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca agresori persoane din afara școlii.</i>	

POSDRU/1/1.1/S/6

Definirea indicatorilor privind violența în școală

Pentru exemplificare, redăm modul în care se definesc câțiva indicatori din domeniul violenței în spațiul școlar:

- **Ponderea fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană** - numărul total al fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană, ca raport procentual din totalul actelor de violență care s-au petrecut într-o anumită perioadă (semestru/an școlar);
- **Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte** - numărul total al fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte, ca raport procentual din totalul actelor de violență care s-au petrecut într-o anumită perioadă (semestru/an școlar).

Metoda de calcul

Iată câteva exemple:

- pentru calcularea ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană, metoda de calcul constă în împărțirea numărului de acte de violență încadrate în categoria atac la persoană la numărul total de acte de violență petrecute într-o anumită perioadă de timp (semestru /an școlar); rezultatul se înmulțește cu 100;
- pentru calcularea ponderii fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte, metoda de calcul constă în împărțirea numărului de acte de violență care au avut ca autor un părinte la numărul total de acte de violență petrecute într-o anumită perioadă de timp (semestru /an școlar); rezultatul se înmulțește cu 100.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Datele necesare pentru calculul indicatorilor

Pentru calculul indicatorilor, așa cum a fost prezentat și în cazul SNIE, sunt necesare anumite **date primare**. De exemplu:

- pentru calcularea ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană, datele necesare sunt numărul fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană și numărul total de acte de violență petrecute într-o anumită perioadă de timp (semestru /an școlar);
- pentru calcularea ponderii fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte, datele necesare sunt numărul fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte și numărul total de acte de violență petrecute într-o anumită perioadă de timp (semestru /an școlar).

În vederea obținerii unor asemenea date, unitățile de învățământ vor culege informații pe baza unui instrument special elaborat, respectiv o **fișă de înregistrare** a actelor de violență, a specificului acestora, a anumitor caracteristici ale autorilor /victimelor etc., fișă pe care o vom prezenta ceva mai departe.

Nivelul de agregare

Organizarea datelor privind actele de violență trebuie să corespundă nivelului la care se calculează fiecare indicator: național, regional, județean, local ș.a.

Astfel, la **nivel local (unitatea de învățământ)**, nivelurile de agregare a indicatorilor de evaluare a fenomenului de violență în spațiul școlar sunt următoarele: **nivel de învățământ** (primar, gimnazial, liceal ș.a., în funcție de ciclurile de învățământ pe care le organizează școala respectivă); **sex** (în vederea identificării diferențelor de gen din perspectiva comiterii actelor de violență, respectiv a situațiilor de victime ale acestor acte), **grupe de vârstă** (pentru a stabili grupele de vârstă cărora le corespunde riscul cel mai mare de comitere a unor acte de violență, implicit pentru direcționarea măsurilor de intervenție).

La nivel **județean (inspectorate)**, **regional și național (minister)**, nivelurile de agregare ale indicatorilor sunt: mediu de rezidență, nivel de învățământ, poziția școlii în comunitate (centru/periferie), sex, grupă de vârstă.

Indicatori de raportare a evoluției fenomenelor de violență în spațiul școlar

Indicatorii de bază prezentați mai sus pot să ofere informații atât asupra fenomenului într-un anumit moment (o fotografie a unei situații) cât și a **evolutivei** acestuia într-o anumită perioadă de timp. Practic fiecare indicator poate fi calculat pentru diferite momente t (de exemplu, ani școlari) ale unei perioade de referință. Astfel, lista indicatorilor de bază în domeniul violenței școlare urmăriți în evoluție poate fi exprimată în modul următor:

- Evoluția numărului de semnalări de fenomene de violență în perioada x (total fenomene semnalate, pe categorii de fenomene de violență). Ex: 30 de acte de violență din care 10 furturi, 20 conflicte fizice elevi-elev – în anul școlar t ; 25 de acte de violență din care 8 furturi, 17 conflicte fizice elevi-elev – în anul școlar $t+1$; 20 de acte de violență din care 5 furturi, 15 conflicte fizice elevi-elev – în anul școlar $t+2$.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

- Evoluția ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atentat la securitatea unității școlare, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atentat la bunuri, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria alte fapte de violență sau atentate la securitate în spațiul școlar, în perioada x.
- Evoluția numărului de incidente grave în perioada x raportate către ISJ. Ex: 12 acte grave de violență raportate la ISJ – în anul școlar t; 10 acte grave de violență raportate la ISJ - în anul școlar t+1; 8 acte grave de violență raportate la ISJ - în anul școlar t+2.
- Evoluția numărului de incidente grave în perioada x raportate către Poliție/Jandarmerie. Ex: 12 acte grave de violență raportate la poliție/jandarmerie - în anul școlar t; 10 acte grave de violență raportate la poliție/jandarmerie - în anul școlar t+1; 6 acte grave de violență raportate la poliție/jandarmerie - în anul școlar t+2.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență semnalate care au antrenat prejudicii materiale, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență semnalate care au antrenat prejudicii financiar, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență semnalate care au condus la vătămare corporală ce a presupus spitalizare, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca victimă elevii, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca autor elevii, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca autor personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca autor un părinte, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca victimă un părinte, în perioada x.
- Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca agresori persoane din afara școlii, în perioada x.

POSDRU/1/1.1/S/6

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Cum pot fi obținute datele primare pentru calcularea indicatorilor în mod sistematic?

Pentru facilitarea utilizării unei modalități standardizate de colectare a datelor privind violența școlară (și implicit, pentru calcularea indicatorilor prezentați mai sus) propunem utilizarea unei **Fișe de înregistrare a unui fenomen de violență**.

Aceasta urmărește să înregistreze cele mai importante informații cu privire la un act de violență petrecut în spațiul școlar și poate fi utilizată pentru:

- înregistrarea, în formatul respectiv, a fiecărui caz de violență petrecut la nivelul unității școlare;
- dezvoltarea unei baze de date, a cărei structură este conformă cu conținutul fișei;
- calcularea indicatorilor privind violența la nivelul școlii;
- fundamentarea unor intervenții ameliorative;
- stabilirea unor ținte relevante pentru măsurile planificate.

POSDRU/1/1.1/S/6

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Fișa de înregistrare a unui caz de violență în spațiul școlar:

A. Date generale unitate de învățământ

Cod școală:	Cod SIRUES
Localitate/Județ	
Mediu de rezidență	Rural/urban
Localizare	Centru/periferie
Tip unitate	Șc generală, SAM, liceu etc.
Număr de elevi	Total/cicluri de învățământ
Coordonate școală	Tel/fax, e-mail

B. Date generale caz semnalat

Data semnalării actului de violență	
Funcția persoanei care semnalează incidentul	Profesor/Diriginte/Elev/Părinte/Alte persoane
Rol în incident	Martor/Victimă/Agresor
Tipul actului de violență	COD (vezi lista coduri specifice pentru Categorie/Tip)
Momentul incidentului	În timpul orelor de curs/în pauză/în afara orelor de curs
Locul incidentului	În sala de clasă, în alte spații școlare, în zona de proximitate a școlii

C. Date despre autor/autori

Sex	M/F
Statut	Elev/Profesor/Părinte/Personă din afara școlii/Alt autor
Vârstă în ani împliniți	
Număr autori	Unul/Multipli (în acest caz se completează informații separat în bază despre fiecare autor)

D. Date despre victimă/victime

Sex	M/F
Statut	Elev/Profesor/Părinte/Personă din afara școlii/Alt autor
Vârstă în ani împliniți	
Număr victime	Unul/Multipli (în acest caz se completează informații separat în bază despre fiecare victimă)

E. Date despre consecințe și modalități de intervenție

Prejudicii rezultate - Dacă da, de ce tip?	NU DA: materiale/financiare/medicale (număr zile spitalizare, dacă este cazul)
Instituții implicate în soluționarea incidentului	Școlare: Consiliu Administrație /Elevi/ Părinți, ISJ, CJRAE, CJAPP, MECT (sau o Agenție Națională subordonată). Non-școlare: Consiliul Local, Poliție Comunitară /Jandarmerie, Judecătorie
A fost depusă o plângere? - Dacă da, către cine?	NU DA: ISJ /Poliția Comunitară / Jandarmerie /Judecătoria /Alte instituții

F. Alte informații relevante despre actul de violență /intervenția în cazul actului de violență

Categoriile sancțiuni inițiate	Mustrare/Avertisment/Scăderea notei la purtare/Exmatriculare/Altele
Activități de asistență victimă	Consiliere psihologică/Alte tipuri de intervenție în parteneriat cu familia/alte tipuri de intervenție în parteneriat cu alte instituții
Activități de asistență agresor	Consiliere psihologică/Atragere în activități extrascolare relevante/Alte tipuri de intervenție în parteneriat cu familia/alte tipuri de intervenție în parteneriat cu alte instituții

POSDRU/1/1.1/S/6

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Acuratetea imaginii asupra fenomenelor de violență realizată cu ajutorul sistemului de indicatori de bază depinde în mod direct de acuratetea cu care sunt înregistrate informațiile privind cazurile de violență cu ajutorul instrumentului prezentat mai sus. De asemenea, un rol important îl joacă și resursele de care dispune o unitate școlară în acest sens. Acest aspect va fi abordat în secțiunea următoare.

III. Principalele categorii de resurse necesare pentru utilizarea sistemului de indicatori privind violența în școală

Resursele reprezintă un aspect critic pentru dezvoltarea unui sistem de monitorizare și evaluare a fenomenelor de violență școlară. Practic pentru fiecare caz de violență înregistrat este necesară o estimare detaliată a categoriilor/valorii resurselor necesare:

- resurse umane;
- resurse materiale;
- resurse financiare;
- resurse de timp etc.

Fiind un efort colectiv, este de așteptat ca aceste resurse să fie **puse în comun** de către toate organizațiile cheie cu responsabilități în această arie:

Nivel	Categoriile de actori		
	Școlari	Autorități	Alți actori
<i>Local</i>	Actorii de la nivelul unității școlare: elevi, profesori, echipa de conducere, personal specializat etc.	Primărie/Consiliul Local (Comisia de Educație, Direcțiile de Protecție a Copilului etc.)	Asociații de părinți ONG-uri Poliția comunitară Biserica
<i>Județean</i>	Actorii de la nivelul ISJ CJRAE CCD CJAPP	Consiliu Județean, Direcțiile Județene de Protecție a Copilului	Agenți economici Centre de cercetare Organizații mass-media
<i>Național</i>	Ministerul Educației și Agențiile Specializate (de exemplu, ARACIP)	Parlament (Comisiile de Educație ale Camerei Deputaților și Senatului)	

Este important de reamintit faptul că **modul în care programele/proiectele sunt dezvoltate este la fel de important ca și conținutul lor**. Cu alte cuvinte, activitățile în parteneriat, sprijinul reciproc, schimburile de experiență, activitățile de tip *peer-review* au un efect direct și asupra

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

modului în care resursele sunt atrase și cheltuite în mod eficient/eficace. Resursele fac parte din **contextul** specific în care o anumită intervenție anti-violență este inițiată (alături de alte caracteristici importante precum climatul, stilul de conducere, implicarea cadrelor didactice etc.), context care poate influența decisiv aceste intervenții.

Odată cu identificarea categoriilor de resurse necesare trebuie analizate și posibile bariere. De exemplu, pentru înregistrarea situațiilor de violență în formatul on-line o unitate școlară trebuie să se asigure:

- că există personal care are aceste responsabilități;
- că există competențele necesare pentru realizarea acestei sarcini (sau există resurse pentru dezvoltarea unor programe specifice);
- că sunt disponibile resurse de timp pentru înregistrarea fenomenelor de violență de către personalul desemnat;
- că există infrastructura necesară (calculator, software instalat și operațional, conexiune Internet etc);
- că există personal care are competențe și resurse de timp pentru verificarea acurateții datelor furnizate la nivelul organizației.

Pentru a sistematiza diferitele formulări ale problemelor privind resursele necesare în utilizarea sistemului de indicatori de baza poate fi folosită următoarea grilă:

Cazul de violență înregistrat	Categoria de resurse/exprimare cantitativă	Probleme identificate
<i>Agresiune fizică elev-elev</i>	Resurse umane/ 1 persoană	Persoana cu responsabilitati/competente lipseste din unitatea de invatamant pentru 2 saptamani (concediu medical)
	Resurse materiale - sistem informatic	Sistemul IT necesita devirusare. Accesul la sistemul IT nu poate fi asigurat în mod regulat
	Resurse materiale -conexiune internet	Conexiune slabă
	Resurse de timp / 30 min	Prezentarea cazului necesita timp suplimentar datorita unor factori obiectivi (conexiune slaba, lipsa unor informatii etc.)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Un astfel de exercițiu servește la identificarea dificultăților atât în înregistrarea informațiilor primare cât și în calcularea indicatorilor relevanți. Prin urmare, unitățile școlare trebuie să decidă asupra unor măsuri prin care să poată fi depășite aceste bariere. În modulul care urmează vom relua o parte din aspectele referitoare la procesul de culegere a informațiilor primare și utilizarea acestora la nivelul unităților școlare și la nivel de sistem.

POSDRU/1/1.1/S/6

Resurse bibliografice:

Manual privind sistemul național de indicatori (PIR, 2004)

Starea sistemului de învățământ din România (MECT, 2009)

Raport privind evaluarea și monitorizarea fenomenelor de violență în alte sisteme de învățământ (ISE, Proiect Tineri Împotriva Violenței, 2010)

E. Debarbieux *Les Dix Commandements contre la Violence A L'Ecole*, Ed. Odile Jacob, 2

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

TEMA 9. Strategii de monitorizare a fenomenelor de violență școlară

9.1. Metode și instrumente specifice de colectare de date

Setul de indicatori de bază care a fost prezentat precum și fișa de înregistrare a actelor de violență școlară nu acoperă tot spectrul situațiilor de violență care pot să apară la nivelul unității școlare.

Este necesar, prin urmare, ca școlile să colecteze, când este cazul, **și alte date** în afara celor din fișa de înregistrare a situațiilor de violență.

Acest lucru presupune, desigur, utilizarea și a altor instrumente și metode specifice care să completeze și să extindă informațiile colectate prin intermediul sistemului de indicatori de bază. Prin dezvoltarea unor activități în acest sens (anchete de tip sociologic prin intermediul chestionarelor, interviurilor individuale și de grup etc.), pot fi urmărite în profunzime anumite aspecte legate de fenomenele de violență din școală. Iată câteva posibile teme de analiză care pot fi investigate cu ajutorul acestor instrumente:

- audit/diagnosticare securitate spațiu școlar (care sunt locurile/spațiile nesigure din școală și din zona proximală acestora?);
- forme noi de violență care au apărut în școală (hărțuirea prin intermediul telefoniei mobile și a Internetului);
- cultura incluzivă a școlii (care sunt categoriile de elevi care se confruntă cu diverse forme de excludere?);
- comunicarea profeso-elev (în ce măsură nivelul actual de comunicare este o sursă de violență sau o modalitate de prevenire a acesteia?);
- evaluarea ca sursă a violenței școlare etc.

De exemplu, o temă care ar putea fi abordată este cea referitoare la percepțiile elevilor asupra fenomenelor de violență școlară. După cum am văzut în modulele anterioare, aceasta nu include numai acțiunile explicit violente, care fac obiectul sistemului de indicatori de bază/Fișei de înregistrare, ci și o serie întregă de acte mai subtile de violență (tachinări, ironii, limbaj inadecvat etc.). Sentimentul de siguranță diferă mult de la un elev la altul, la fel ca și normele sau valorile prin prisma cărora un fapt este caracterizat ca violent. Prin intermediul unui instrument destinat elevilor (chestionar pentru elevi), echipa managerială poate să investigheze aceste aspecte mai puțin vizibile ale violenței.

De asemenea, investigația prin chestionar în rândul elevilor vă poate ajuta să verificați informațiile colectate în mod curent cât și să obțineți informații suplimentare despre:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

- noi forme de violență din școala dumneavoastră;
- contextul în care apar anumite acte de violență școlară;
- actorii implicați în situațiile de violență (inclusiv cei din afara școlii);
- opiniile elevilor despre oportunitatea și impactul unor măsuri de prevenire și combatere a violenței inițiate de școală;
- opiniile elevilor privind posibile măsuri de combatere a acestui fenomen.

Este important ca întrebările incluse în acest chestionar să fie formulate clar și, pe cât posibil, să aibă variante închise de răspuns (pentru facilitarea procesului de completare și minimizarea timpului alocat). De asemenea, trebuie să existe o secțiune în care elevii să poată să-și exprime liber opiniile cu privire la fenomenul de violență din școala lor. Evitați includerea unui număr prea ridicat de întrebări, focalizându-vă numai asupra aspectelor esențiale urmărite, un document de dimensiuni prea mari inhibând răspunsurile.

Un exemplu de instrument prin care pot fi obținute informații mai detaliate asupra unor fenomenelor de violență din perspectiva elevilor, este cel prezentat în continuare:

CHESTIONAR ELEV

1. Te rugăm să apreciezi care sunt formele de violență pe care le observi în școala în care înveți și care este frecvența cu care aceste manifestări au loc.

	1. Deloc	2. Rar	3. Des	4. Foarte des	5. Nu știu
1. Violență între elevi					
2. Violență a elevilor față de profesori					
3. Violență a profesorilor față de elevi					

2. Care dintre situațiile următoare se manifestă între colegii tăi?

	1. Deloc	2. Rar	3. Des	4. Foarte des
1. Utilizarea unor expresii jignitoare între elevi, referitoare la diferite trăsături fizice sau psihice				
2. Utilizarea unor expresii jignitoare între elevi, referitoare la situația materială/financiară				
3. Injurii/cuvinte urâte				
4. Certuri, conflicte				
5. Utilizarea unor expresii jignitoare între elevi, referitoare la apartenența etnică				
6. Utilizarea unor expresii jignitoare între elevi, referitoare la apartenența religioasă				
7. Bătaie între elevi				
8. Alte situații (care?)				

3. Fenomenele de violență pe care le observi, se manifestă:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

	1. Deloc	2. Rar	3. Des	4. Foarte des
1. În ore				
2. În pauze				
3. În incinta școlii, după programul școlar				
4. În imediata vecinătate a școlii, după programul școlar				

4. Fenomenele de violență între colegi pe care le-ai observat se manifestă:

- între elevi din aceeași clasă 1
- între elevi din clase diferite, de același nivel școlar 2
- între elevi din clasele mari față de elevi din clasele mici 3
- între elevi care aparțin școlii și cei din afara acesteia 4

5. De la începerea anului școlar/în anul școlar precedent, te-ai aflat personal într-una dintre situațiile de mai jos ?

	1. Da	2. Nu
1. Victimă a furturilor în școală		
2. Victimă a furturilor în imediata vecinătate a școlii		
3. Victimă a agresiunilor sexuale		
4. Agresat fizic (bătut) în școală		
5. Agresat fizic (bătut) în imediata vecinătate a școlii de către alții, decât colegii de școală		
6. Hărțuit (prin injurii, amenințări etc.) în școală		
7. Hărțuit (prin injurii, amenințări etc.) în imediata vecinătate a școlii de către alții, decât colegii de școală		
8. Alte situații (care?).....		

6. Care sunt formele de violență pe care colegii tăi le manifestă față de profesorii din școală?

	1. Deloc	2. Rar	3. Des	4. Foarte des
1. Indisciplină				
2. Absenteism, fuga de la ore				
3. Ignorarea mesajelor transmise (nu acordă atenție profesorilor sau celor spuse de aceștia)				
4. Atitudini răutăcioase, nepoliticoase				
5. Refuzul îndeplinirii sarcinilor				
6. Vorbe urâte, jigniri				
7. Agresiune nonverbală (gesturi, priviri amenințătoare etc.)				
8. Lovire, agresiune fizică				
9. Alte forme (care?).....				

7. Te rugăm să apreciezi frecvența cu care se întâmplă următoarele situații în școala ta:

	1. Des	2. Rar	3. Deloc	4. Nu știu
1. Mi s-a întâmplat ca profesorii să mă pedepsească atunci când nu am știut lecția/nu am rezolvat o problemă etc.				
2. Se întâmplă ca profesorii să ne insulte, să ne umilească prin expresii neadecvate, să ne ironizeze.				
3. Se întâmplă ca profesorii să recurgă la pedepse fizice.				
4. Se întâmplă să fiu sancționat dacă pun profesorilor întrebări neașteptate sau incomode.				
5. Profesorii ne stimulează să ne întrecem între noi și mai puțin să colaborăm.				
6. Profesorii nu au suficientă răbdare să ne asculte problemele,				

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

nelămuririle.				
7. Profesorii ne cer să reproducem ceea ce au predat și mai puțin să avem idei originale, îndrăznețe.				
8. Profesorii ne oferă posibilitatea de a discuta cu ei și în afara orelor de curs.				
9. Profesorii favorizează nejustificat unii elevi (în notare, în participarea în clasă).				
10. Modul de prezentare a lecției de către profesori nu este atractiv pentru elevi.				
11. Profesorii se poartă foarte rece cu noi.				
12. Alte situații; care?				

8. Ai fost vreodată în situația de a fi violent/agresiv față de un coleg sau profesor în școală?

- Nu 1
- Da..... 2

Dacă răspunsul este pozitiv, descrieți succint contextul.....

9. În timpul petrecut la școală te simți protejat față de violența unor colegi, profesori sau alte persoane din jurul școlii?

- Da 1
- Într-o oarecare măsură, da 2
- Nu 3

10. Cum crezi că ar putea contribui elevii la reducerea cazurilor de violență manifestate în școală?

.....

Date de identificare

11. Sex:

- Feminin 1
- Masculin 2

12. Vârsta (în ani împliniți):

Clasa:.....

O analiză detaliată a modalităților de inițiere a unor activități de colectare de informații este prezentată în Ghidul privind violența școlară (pag. 11-20).

9.2. Baza electronică de date pentru monitorizarea fenomenelor de violență în spațiul școlar

După cum a fost prezentat în modulul anterior, baza de date va fi constituită pornind de la **fisa de înregistrare a actelor de violență în spațiul școlar** completată on-line. Această modalitate, urmărită în mod sistematic, oferă un suport intuitiv procesului de monitorizare/evaluare a fenomenelor de violență școlară.

De asemenea, am arătat în modulul anterior de ce este foarte important ca numărul situațiilor de violență care sunt înregistrate să fie **cât mai apropiat** de cele identificate la nivelul școlii. Este posibil ca, într-o primă etapă, persoana care are responsabilități directe în această arie să solicite sprijinul colegilor implicați în mod direct în rezolvarea situațiilor de violență pentru înregistrarea în fișa. În viitor, va fi posibil ca fiecare cadru didactic să poată completa fișa on-line, crescând astfel

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

sansele ca numărul actelor de violență identificate să se apropie de cel al actelor înregistrate în baza de date. În situațiile în care nu este posibilă o conexiune la internet, școala va transmite fișele completate în format electronic la persoana responsabilă de la nivel județean (în mod similar cu sistemul actual de raportare).

Completarea fișelor înseamnă dezvoltarea unei baze de date relevante, care va permite, la rândul ei, calcularea seturilor de indicatori de bază privind violența în spațiul școlar propus în modulul anterior. O fișă completată în mod adecvat va ajuta instituția școlară, dar și autoritățile cu putere de decizie de la nivel de sistem, să înregistreze cele mai importante informații cu privire la un act de violență petrecut în spațiul școlar. Reamintim faptul că o fișă va fi utilizată:

- pentru înregistrarea, în formatul respectiv, a fiecărui caz de violență petrecut într-o anumită perioadă (un semestru/un an școlar); datele înregistrate pot fi transmise, ca atare, inspectoratelor; totodată, acestea pot fi utilizate pentru calcularea indicatorilor privind violența la nivelul școlii și întocmirea, pe baza acestora, a rapoartelor către inspectorat;
- pentru înregistrarea directă a informațiilor într-o bază de date, a cărei structură este conformă cu conținutul fișei; la baza de date de la nivelul școlii ar urma să aibă acces direct și reprezentanți de la nivel județean și național.

Astfel, baza de date electronică va permite realizarea unei fotografii a stării de fapt privind violența școlară dar va oferi și o imagine dinamică asupra fenomenului:

Exemple de modalități de utilizare a bazei de date pentru calcularea unor indicatori de evaluare a fenomenului în spațiul școlar la nivelul unității școlare (local), inspectorate (județean) și minister (național):	Exemple modalități de utilizare a bazei de date pentru calcularea unor indicatori de evaluare a fenomenului în spațiul școlar în evoluție la nivel local (unitatea de învățământ), județean (inspectorate) și național (minister)
Număr (mediu) ² de semnalări de fenomene de violență în semestrul/anul școlar x (total fenomene semnalate, pe categorii de fenomene de violență)	Evoluția numărului de semnalări de fenomene de violență în semestrul/anul școlar x (total fenomene semnalate, pe categorii de fenomene de violență)
Ex: 30 de acte de violență din care 10 furturi, 20 agresiuni fizice elevi-elevi.	Ex: 30 de acte de violență din care 10 furturi, 20 agresiuni fizice elevi-elev – în anul școlar 2007/2008; 25 de acte de violență din care 8 furturi, 17 agresiuni fizice elevi-elev – în anul școlar 2008/2009; 20 de acte de violență din care 5 furturi, 15 agresiuni fizice elevi-elev – în anul școlar 2009/2010.
Pondere fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană.	Evoluția ponderii fenomenelor de violență încadrate la categoria atac la persoană, în perioada x.
Numărul (mediu) ² de incidente grave /100 de elevi.	Evoluția numărului (mediu) ² de incidente grave /100 de elevi.

² Numărul mediu se utilizează numai în cazul indicatorilor de la nivel județean/național.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

Ponderea fenomenelor de violență semnalate care au condus la vătămări fizice ce au presupus spitalizare.	Evoluția ponderii fenomenelor de violență semnalate care au condus la vătămare corporală ce a presupus spitalizare, în perioada x.
Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca victimă elevii.	Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca victimă elevii, în perioada x.
Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic	Evoluția ponderii fenomenelor de violență care au avut ca victimă personalul didactic și nedidactic din unitatea școlară, în perioada x.
Ponderea fenomenelor de violență care au avut ca agresori persoane din afara școlii.	Ecolutia ponderii fenomenelor de violență care au avut ca agresori persoane din afara școlii.
Exemple de niveluri de agregare a unor indicatori de evaluare a fenomenului în spațiul școlar la nivelul unității școlare (local): mediu de rezidență, nivel de învățământ, poziția școlii în comunitate (centru/periferie), sex, grupă de vârstă.	

POSDRU/1/1.1/S/6

9.3. Proceduri de raportare la nivelul unității școlare

Datele obținute în urma înregistrării cazurilor de violență în format on-line oferă avantajul de a fi în mod direct recepționate de către autoritățile de decizie. Cu toate acestea, la sfârșitul fiecărui semestru/anual, fiecare școală ar trebui să prezinte un raport sintetic cu privire la situațiile de violență înregistrate cât și la activitățile de prevenire/intervenție. Din această perspectivă, procesul de înregistrare a informațiilor privind actele de violență în spațiul școlar, precum și calcularea indicatorilor relevanți, oferă unității școlare un fundament solid pentru elaborarea raportului.

De asemenea, lista indicatorilor de bază poate oferi un reper în structurarea datelor furnizate în raport astfel încât să existe o compatibilitate cât mai ridicată între informațiile prezentate de diferite unități școlare. Desigur, acest lucru presupune, în egală măsură, și dezvoltarea unor proceduri de raportare comune la nivelul fiecărei unități școlare.

Spre deosebire de situația curentă, este de așteptat ca raportul elaborat cu privire la fenomenele de violență școlară să nu fie prezentat exclusiv Inspectoratelor Județene. Este necesar, în primul rând, ca acest raport să fie făcut cunoscut membrilor organizației școlare, inclusive părinților, prin diferite modalități de diseminare (format tipărit, format CD ROM, publicație website etc.).

O strategie de diseminare propriu-zisă poate fi orientată după următoarea grilă:

Conținut	Public țintă	Metode	Actori	Resurse	Motivație
Ce se diseminează?	Cui ?	Cum?	Cine este responsabil?	Ce resurse sunt necesare?	Ce doresc să obțin prin această activitate?

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

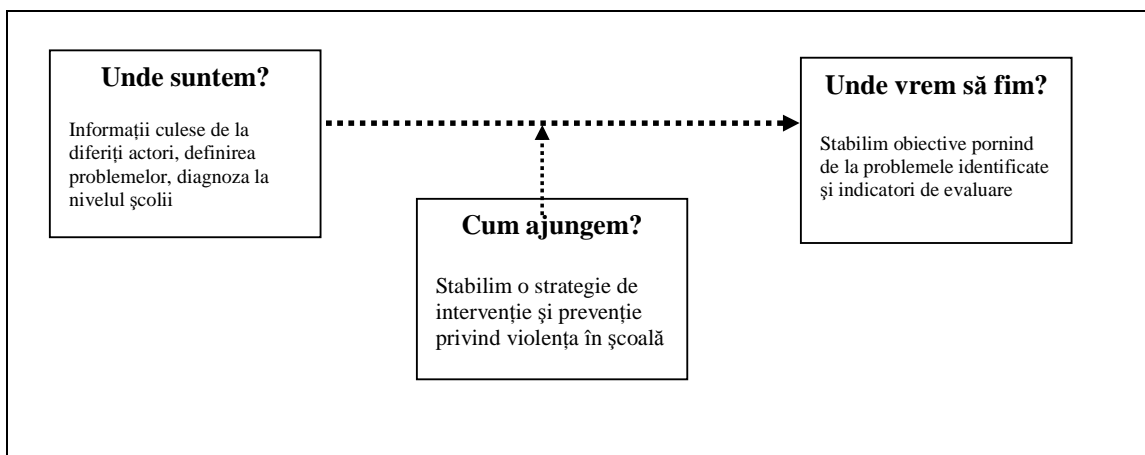
POSDRU/1/1.1/S/6

O structură asemănătoare va avea și raportul întocmit la nivelul ISJ-urilor, valorificând, pe de o parte, informațiile înregistrate de școlile din județul respectiv în baza de date și, pe de altă parte, rapoartele anuale întocmite de școli. Elaborarea unei strategii de diseminare va urmări să răspundă întrebărilor formulate în grila de mai sus.

9.4. Valorificarea datelor colectate – strategii și planuri operaționale de monitorizare a violenței la nivelul unității școlare și la nivel județean

Există o relație logică între datele privind fenomenele de violență colectate utilizând sistemul de indicatori sau alte metode de monitorizare/evaluare și strategiile/planurile operaționale pe care o unitate școlară le poate iniția. **Fundamentarea** unei strategii anti-violență presupune definirea și ierarhizarea principalelor probleme cu care se confruntă școala în ceea ce privește fenomenul de violență pornind de la informațiile continute de indicatorii de bază din domeniul violenței școlare.

Pentru a înțelege mai bine relația dintre componentele unei strategii, puteți să rețineți faptul că orice strategie de dezvoltare la nivelul școlii ar trebui să vizeze traiectoria ipotetică de la „ceea ce este” starea actuală a problemei la nivelul școlii și/sau al comunității – la „ceea ce trebuie să fie” – starea dorită. Acest demers de proiectare la nivel strategic și operațional poate avea următoarea reprezentare grafică (după Wilkingson și Cove):

În elaborarea strategiei, este important ca descrierea obiectivelor să fie precedată de o prezentare succintă a contextului în care acest document a fost elaborat: o sinteză a constatărilor rezultate din diagnoza realizată deja cât și o prezentare succintă a intervențiilor anterioare (dacă este cazul). În acest fel puteți demonstra faptul că obiectivele stabilite de dumneavoastră urmăresc: să rezolve o problemă reală; să se armonizeze cu misiunea/planul de dezvoltare al școlii; să stimuleze interesul actorilor cu privire la acest fenomen; să poată fi urmărite/ să fie realizabile.

Orice strategie și orice plan operațional care urmărește să aplice această strategie trebuie să aibă la dispoziție informații cu ajutorul cărora să poată oferi un răspuns argumentat la întrebări precum:

- ✚ Ce probleme ne propunem să rezolvăm prin intervenție? (*care sunt obiectivele generale și cele specifice ale strategiei?*)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

POSDRU/1/1.1/S/6

- ✚ În ce măsură problemele rezolvate coincid cu problemele urgente pe care le are de rezolvat școala (*care este relevanța intervenției în contextul general al școlii?*)
- ✚ Care sunt beneficiile intervenției pentru diferite categorii de actori? (*care este impactul așteptat în cazul elevilor, părinților, cadrelor didactice, echipei manageriale, reprezentanților comunității etc.*)

De asemenea, trebuie să ne reamintim faptul că strategiile trebuie să urmărească diferite categorii de nevoi ale actorilor de la nivelul școlii și al comunității, printre care:

- *nevoile de **conștientizare** a problemei violenței școlare*
- *nevoile de **cunoaștere** a problemei violenței școlare*
- *nevoile privind **implicarea** actorilor de la nivelul școlii în activități specifice anti-violență.*

Înțelegând în profunzime fenomenele de violență care apar la nivelul școlii și analizând cauzele/complexul de cauze care conduc la apariția actelor de violență în școală, o strategie anti-violență trebuie să propună intervenții prin care să se răspundă nevoilor și obiectivelor deja definite.

Orice intervenție constă într-un plan de activități specific și trebuie să precizeze în detaliu: persoanele implicate, rolurile/responsabilitățile definite, obiectivul urmărit, resursele necesare, impactul așteptat și, eventual, condițiile de realizare. De asemenea, un plan de activități trebuie să aibă în vedere un număr cât mai ridicat de actori (fie ca promotori fie ca beneficiari) atât de la nivelul școlii cât și de la nivelul comunității și să ofere oportunitatea fiecărui elev, cadru didactic sau părinte să participe.

În elaborarea unui plan de activități, o atenție deosebită trebuie acordată unor aspecte premergătoare intervenției propriu-zise, precum:

- ✚ **Definirea problemelor.** Chiar în situațiile în care detinem informații realiste despre fenomenele de violență de la nivelul unei unități școlare, procesul de identificare a cauzelor (și, implicit, a problemelor urmărite de o strategie) este unul complex, ce presupune armonizarea mai multor perspective (elevi, cadre didactice, părinți etc.).
- ✚ **Analiza alternativelor posibile de intervenție.** De regulă, pentru fiecare problemă identificată, pot fi imaginate mai multe soluții de rezolvare. Identificarea unui număr cât mai mare de intervenții posibile dovedește o cunoaștere aprofundată a acestor probleme și conferă un grad ridicat de aplicabilitate strategiei.
- ✚ **Definirea criteriilor de alegere.** Alegerea alternativelor de intervenție trebuie să se realizeze pe baza unor criterii definite explicit (valori, resurse, oportunitate etc.) și prin consultarea tuturor actorilor de la nivelul școlii (direct sau prin reprezentare).
- ✚ **Prioritizarea alternativelor de intervenție alese.** În funcție de contextul în care apare strategia, este necesară o analiză detaliată a urgenței fiecărei probleme identificate. Din nou este esențială consultarea tuturor actorilor importanți de la nivelul școlii deoarece se întâmplă frecvent să existe opinii divergente și chiar opuse în înțelegerea ”urgenței” unei acțiuni”!

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRUFondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

În final reamintim faptul că un plan de monitorizare bine construit oferă tuturor celor implicați în elaborarea unei strategii garanția că abaterile de la planificarea inițială vor fi sesizate în timp util fără a pune în pericol atingerea obiectivelor strategiei. Mai mult, un plan de monitorizare oferă informații deosebit de utile echipei care se ocupă de implementarea planului de activități în ceea ce privește eficacitatea și eficiența intervențiilor. Strategia anti-violență trebuie să conțină o serie de indicatori de proces prin care aceste aspecte să poată fi analizate.

Ca și în cazul monitorizării, un plan de evaluare bine construit oferă tuturor celor implicați în implementarea strategiei informații utile privind eficacitatea (în ce măsură obiectivele urmărite au fost atinse) și eficiența strategiei (cu ce costuri au fost atinse aceste obiective?). Elementele care nu trebuie să lipsească nici unui plan de evaluare sunt: *obiectivele* (de ce evaluăm?); *mijloacele* (cum evaluăm?); *grupul țintă* (pe cine evaluăm?); *orizontul de timp* (când evaluăm) și *persoanele responsabile* (cine evaluează?).

Este recomandat ca în faza inițială a procesului de elaborare a strategiei sau a planurilor operationale (faza de identificare a nevoilor) să fie utilizați indicatorii de bază ca evaluare inițială a fenomenelor de violență la nivelul tuturor claselor din școală și în funcție de aceste rezultate să fie monitorizat progresul. Pe cât posibil se vor utiliza aceleași instrumente/indicatori în toate etapele de evaluare (inițială, de parcurs, finală) astfel încât impactul în timp să poată fi observat/cuantificat.

Indicatorii în evoluție servesc astfel și pentru evaluarea rezultatelor și a impactului unor programe dezvoltate de școală și pentru rafinarea acestora. Desigur, nicio strategie nu este implementată în întregime așa cum a fost proiectată, în consecință este important ca echipa responsabilă de elaborarea strategiei anti-violență să includă în planul de activități mecanisme și instrumente de colectare a informațiilor necesare pentru elaborarea unor măsuri corective, atunci când acestea sunt necesare.

Pentru a monitoriza modul în care evoluează fenomenele de violență, pe de o parte, vor fi luați în considerație indicatorii cantitativi privind evoluția acestor fenomene la nivelul școlii, dar și o serie de alți indicatori calitativi care surprind imaginea mediului școlar, chiar și după producerea intervențiilor. Iată o listă orientativă:

- Adoptarea de metode pașnice și constructive pentru rezolvarea conflictelor
- Existența unei strategii/politici explicite în domeniul prevenirii și combaterii violenței școlare
- Asumarea de responsabilități la nivelul cadrelor didactice în această arie și participarea acestora la formularea planurilor operaționale
- Acceptarea de către toți actorii școlii (elevi, personalul didactic, părinți etc.) a unor principii non-violente (de exemplu, respingerea pedepsei corporale și a utilizării violenței verbale /amenințărilor de către personalul didactic și elevi)
- Sprijinul acordat de școală cadrelor didactice pentru dezvoltarea unor competențe specifice în aria prevenirii violenței școlare și promovarea unui climat incluziv
- Practici școlare care încurajează și oferă oportunități pentru dialogul personalului didactic cu elevii și părinții
- Numărul și tipul de persoane din comunitate implicate în activitățile de prevenire a violenței
- Atitudinile elevilor și a cadrelor didactice în raport cu școala
- Participarea activă în viața școlii (atât a elevilor, cât și a personalului didactic)

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OI POS DRU

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

- Comunicarea și deschiderea față de școală și comunitate
- Sentimentul de securitate și gradul de încredere în colegi
- Mândria de a aparține instituției școlare

Acești indicatori servesc la evaluarea sistematică a rezultatelor și pot contribui în mod decisiv la înțelegerea impactului **programelor dezvoltate de școală** asupra fenomenelor de violență.

POSDRU/1/1.1/S/6

CHECK-LIST PENTRU INIȚIEREA UNEI STRATEGII ANTI-VIOLENȚA LA NIVELUL ȘCOLII

- Fiecare obiectiv al strategiei este clar prezentat și este relevant pentru problema violenței școlare
- Fiecare obiectiv al strategiei răspunde nevoilor identificate de școală privind fenomenele de violență școlară
- Strategia descrie în detaliu impactul pentru fiecare grup țintă urmărit
- Rezultatele așteptate sunt prezentate din perspectiva obiectivelor urmărite
- Strategia prezintă în detaliu un plan de activități care specifică pentru fiecare tip de intervenție în parte orizontul de timp, grupul țintă vizat și resursele necesare
- Planul de activități este în mod direct corelat cu obiectivele, rezultatele așteptate și resursele disponibile
- Strategia descrie modalitățile concrete de implicare a partenerilor din afara școlii în direcțiile de acțiune specificate în strategie
- Strategia cuprinde un plan detaliat de monitorizare**
- Strategia cuprinde un plan detaliat de evaluare a activităților**
- Strategia este adusă la cunoștința tuturor actorilor și este corectată/completată pe baza observațiilor acestora

